

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

C. xviii. Exe[m]pla recentiu[m] hystoriaru[m] & q[uomod]o rex he[n]ricus
s[ecundu]s te[m]pestatem & p[ro]cellas regis stephani serenauerit &
pacauerit i[n]sula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Britānia ma-
gna est insula
anglic.

De hystoria
apollinis

Brēni mors.

Mar. et Luc.
viij.

acta italia/inuasit greciā: vastans oīa/ vniuersisq; terribilis vsq;
ad delphici apollinis tēplū: qđ sitū est in monte pernafo pcessit:
ipsiusq; apollinis appetens spolia sarriliter iocat? ait. Locuple
tes deos largiri hominibus oportere. Hūc inq; tradunt de maio
ri britānia que ab aduētū saxonū in insulā appellat? angliā oriū
dum. Apud trogū pompeium in vicesimo reperitur/ qđ senones
galli cōmilitones brēni cū in italiā venissent: tuscos a suis sedi
bus expulerūt. in ea condiderūt vrbes egregias. mediolanū/ cur
mas/ brixiam/ veronā/ vergamū/ tridētum atq; vicentiā. Nā qđ
vrbe senensiu senibus suis/ & valitudinariis armētariisq; cōstru
xerint/ nō modo fides hystorie/ sed celebris traditio est/ ex eo qđ
dem validior/ qđ senēses & liniamētis mēbrorū & venustate faci
e/ & coloris grā/ moribus quoq; ipsis ad gallos & britones a
quibus originē contraxerunt videtur accedere. Licet eos vetu
stas tēporis/ orbis plaga/ situs regionis: conuictus finitimorū
qbus sanguine & moribus diu pmixti sūt ex magna pte muta
uerit. Nondū tamē colorē gallicū candorē scilicet: hec oīa ad vi
cinorū similitudinē extermiāsse sufficiunt. Greci nāq; lac galac
dicūt. Vñ & galaxias lacte? appellat? & galli quasi colore lactei
& galathe qui quandoq; dicti sūt gallogreci: in finib? grecie qđ
galloꝝ militia occupauit. Māsit autē exercit? ille/ brēno duce/
triūphator & sēper inuict?: donec insurgere aus? est in deos: ipm
apollinis delphicū iuadēs templū. Vbi cū incole dei opē suppli
citer implorarēt: iuuenē supra modū humanū insignis pulchri
tudinis in delubri culmine conspexerunt. Auditus est etiā stri
dor arcus & strepitus armorū. Subito etiā terremotu pars mō
tis abrupta gallorū strauit exercitū. Insecuta deide tēpestatas est
qđ grandine & frigore saucios absūpsit. Dux ipse brēnus cum do
lorē vulnerū ferre nō posset: pugione vitā finiuit. Nec moueat
quēq; (vt dictū est) in tēplo visus esse apollinē/ ad ducis iuncti au
daciā coercendā: delēdūq; exercitū qui pmittēte deo/ exigētib?
culpīs hominū: multas deleuerat natiōes. cū certū sit aerias po
testates plurimū neq; sue exercere in illos qui sane fidei exp
tes sunt: & xē religiois ignari. Eis nāq; grā subtrahit: daturq;
malignis spiritib? licētia nocēdi: cū nisi dño pmittēte oīno noce
re non possint: nec si velit. Et sicut euāgelico doce? testimonio
nō ipetrata licētia nō audeāt aut queāt irruere ī gregē porcorū.
¶ Exempla recētium hystoriarum: & quomodo rex henricus
secundus tempestatem & procellas regis stephani serenauerit
& pacauerit insulam. Capm. XVIII.

Et quia brevis hystoria alicui forte nimis remota videbitur ad demonstrandam virtutem gentis cui non natura sed doctria exercitii ars & forte dux deest: accedo propius & ea que fere sunt oibus nota compendio so sermone proponam. Cinidus quanta virtute anglorum dacos dacos nosve fregerit/motusque compescuerit noricorum: vel ex eo perspicuum est quod ob egregie virtutis meritum quam ibidem potenter & patenter exercuit/cantia nostra prime cohortis honorem & primos progressus hostium: usque in hodiernum diem in omnibus preliis obtinet: puincia quoque seueriana que moderno usu & nomine ab incolis vultesira vocatur: eodem iure sibi vendicat cohortem subsidiariam: adiecta sibi deuonia & cornubia. Ad tempora nostra descendo. Rex anglorum qui ruffus cognominatus est: armis quidem strenuus: sed parum religiosus: & qui persecutione sanctorum & precipue sancti andselmi catuarum: spiculum inuidie quo suffocatus est in se visus est provocasse. Is inquam cenomanum expugnauit: comitem cepit: nec tamen dignatus est eum carcerali custodie mancipare: tantoque operi attestabitur imperpetuum mos barbatus/aut si alio nomine censere malueris dicatur mos barbarorum. Transeo ad successorem eius henricum inditum regem: qui leo iustitie appellatus est: quem si cut publice notum est non modo vrbes: sed & turres gallie timeverunt. Sed qualiter regem francorum premissio prelio fregerit & fugauerit quia pcelebre est: & victoriae illius in utroque regno: quod publico prelio interfuerunt/plurimi testes extant: ne replicare notissima tediosum sit scieter pretereo. Normannorum ducem virum bellicosum: armis strenuum: qui hierosolyma liberata redierat: sub umbra nominis quomodo ceperit alieni regni ingressus terminos: referre superuacaneum credo: cum etiam iuniores eundem captum viderint in custodia publica: habita tamen estimatione dignitatis & sanguinis. Testantur hoc normannorum proceres: alii capti/alii incarcerati: alii exheredati in hodiernum diem. Sed & sepulchrum captiui ducis apud nos est. Postremo ne longe petatur exempla: nepos illius totius cui si collate iam gratie virtutum in fine coheserint merita rex optimus apud britannias: normannorum & aquitanorum dux felicissimus & primus tam amplitudine rerum quam splendore virtutum quam strenuus/quam magnificus/ quam prudens & modestus ab ipsa (ut ita dicam) infantia fuerit: nec ipse liuor filere aut dissimulare potest: cum opera recentia & manifesta sint: & a britanniarum finibus ad hispanie limites virtutis sue protenderit & continuauerit titulos/ sed ingenium & rerum prudentia velox: ante pilos venit: dicem

Cinidus proprium nomen est cuiusdam magni ducis anglie.

Ruffus rex:

Henricus primus.

Henricus secundus.

da tacēdaq; callet: & potis est nigrū vitio prefigere teca. Volēs
 nāq; deus gentis p̄uaricatricis p̄ire malitiā rupto federe qd̄ iu
 ramento procerū cum filia leonis iustitie firmatū fuerat: nouo
 rum pm̄isit sublimari fauorē: & in regno alieno regnare homi
 nem contēptorē boni & equi/cuius consiliū infaturatū est ab ini
 tio: cuius causa in iniquitate & perfidia fundata est/negligētez
 discipline: vt eo nō tam regnante q̄ concutiente & collidēte cle
 rum & populū puocarent om̄es ad oīa. Mensura nāq; iuris ius
 erat. Inuadens ergo regnū exheredauit: exclusit dominū/ pro q̄
 quidē si fides esset in hoīe/ & decessorū meritis: & ex necessitate
 iuramēti/sibi fuerat moriēdū/vicinas studuit corrupē nationes
 cū principibus matrimōia cōtraxit & amicitias: ne quo dei be
 neficio puulus qui adhuc vagiebat in curiis ad petitionē heredi
 tatis posset accedere. Plurima quidē aduersus innocētiā machi
 nabatur. Sed in oībus his mētita est iniquitas sibi/ eoq; innotuit.
 quia deus verax est: q̄ fidē quā deo suo dñōq; terreno nō suauit/
 eā nequaq; reperit in subiectis. Eadē nāq; mensura remēsūm est
 ei/qua ip̄e aliis premensus fuerat. Ac si oēs apud enniū didicis
 sent: neq; dedi neq; do infideli cuiq; fidem Sed cum multa male
 pauca bene/illud quidem pessime egit/q̄ in cōtēptum dei in
 christos eius manus iniicit/nō sine nota perfidie & proditionis/
 quā nefarii operis merito contraxit apud oēs vt ad curiā ei⁹ ex
 inde nemo secure accederet. Non tamen solos/ & si primos ad
 p̄niciem sui cepit episcopos: sed omnibus quos suspectos habu
 it/p̄ditionis sue tetendit insidias. At in captione episcoporū ini
 tiū malorū fuit/ & ab ea die nō defuit gladius lateri ei⁹: & facta
 sunt semp̄ nouissima hoīs deteriora priorib⁹. Quid multa? In
 dieb⁹ ei⁹ multiplicata sunt mala in terra: vt si quis ea summatī
 recenseat: historiā iosephi possint excedere. Verūtamē se illis
 pueri x̄tus opposuit: & fere ante etatē & mun⁹ militare/ sic ma
 lignatiū impetū fregit vt theodosio iuniore quē hystorie confes
 rūt alexandro qñq; dictus sit non esse/et vtinā nunq; inueniatur
 inferior. Nec mora ī primis adolescentie ānis impubes adhuc
 militiam aggressus est/vultuq; ferociori & fortiori manu diuini
 auxiliū hostiū corda concussit & fregit. Statiq; insurrexerunt
 in eum reges francorum & anglorum/collectis viribus suis &
 vtroq; immanior hostis eustachius ille fororius regis francorū/
 qui ppriam agens causas nō tam patri q̄ sibi paternū dyadema
 conseruare nitebatur. Et eos quidē nō modo viriliter neoptole
 mus noster sustinuit: sed ex maxima pte potenter supauit. Vñ

ps. xxv.

Hic dicitur fuisse
 henricus sc̄d̄s
 de quo. s.

De eustachio
 filio regis ste
 phani.

tactus dolore cordis intrinsecus Eustachius quem dixi quod in vita optimum fecit rebus excessit humanis: quem letatibus bonis & publice fortune congratulantibus: quoniam hoc flagellum aliud patrie imminere bat luxerunt ambubaiarum collegia: pharmacopole medici: numi balatrones: hoc genus omne. Ne tamen obitus eius glorie ducis nostri quicquam detraheret deditione: chraumerse in cuius subsidium cum patre venerat: in manu valida & numero ampliori nimis armatus: militum instructa copia sustinuit presens & vidit. Dux autem consilio unius premonitus: inter castrum quod rex munierat & regis copias: suum sed longe minorem exercitum interiecit. Ne tamen hoc alienigenae ascribant viribus suis nostro precipue milite nitebatur. Ad hoc demum exigentibus culpis perductus est qui regnum occupauerat ut cogere exheredare filium & duci cedere regni successionem: et totius regni perceres & militiam fidelitate prestita obligare. Transeo ad obsidionem chiouonis quia ibi anglos & normannos quos iam multiplex confederatio uniuert precipuos & magis strenuos in captione castri extitisse nullus ignorat. Nam filio de vaneto & toto minoris britanie quis gradis puincia sit comitatus qui rebellis esset in hodiernum diem nisi robur gentis anglorum esset formidini. Hoc ipsum autem veritatem aut amore & virtute allectus: incertum enim est illustris blesentium & carnotensium comes castra quam pupillaris etatis tempore amissa fuerant: ducatum normannorum restituit. Longum est si inclita gesta tanti principis enumerare pretendam: que sicut omnes ammirari necesse est: ita plene describere impossibile: nec ego viribus meis arrogo in quo si iuxta precedentis gratie cursum sibi diu successerint prospera sudare poterunt orofius: egisippus & trogus. Ceterum adolescentie exitus aliquibus suspectus est & utinam frustra a bonis timeatur.

C De honore militibus exhibendo & modestia indicenda & qui militie arte tradiderunt: et generalia quedam precepta eorum. Ca. XIX.

Quid moror in comendatione gentis: quam de natura constat esse laudabilem? Beatus Eugeni^{us} ea ad quecumque vellet applicari dixit esse idoneam: & preferendam aliis nisi leuitas impediret. Sed sicuti hannibal negabat posse vinci romanos nisi in patria sua: ita & hec dum peregrinatur inuincibilis est. Nam in sedibus suis facilius expugnatur. Hoc autem forte commune habet cum ceteris gentibus incole britanniarum atque italie. Si recte vero fuerint instituti & doctrinae exercitatione firmauerint: honorati incedant: habeantur patrie defensores: niteant cultu qui tamen viros deceat: nam cultus lasciuior: nec in muliebri sexu

Ter^o horatii.

Anglici facilis
us expugnans
tur in eorum pa
tria quam extra
patriam: et simi
liter italici.